

IZR. PROF. DR. LUCIJA MULEJ MLAKAR

Negotovost in neudobje

V življenju se pogosto srečujemo z različnimi dilemami, katerim je skupno eno: dejavnik negotovosti, s katerim moramo na neki način shajati. Način, na katerega se odzivamo ob življenjskih preizkušnjah, kaže na pomembno smer, in sicer je od načina, kako upravljamo z negotovostjo, odvisna naša usoda. Družba, katere del smo, je iznašla veliko izhodov iz negotovosti. Najstarejši izhod, znan iz same zgodovine, je zabava. Ljudje, ki se zabavajo, ki cenijo udobje in lažje poti, ne bodo radi razmišljali o negotovosti, saj je ta neprijetna in ne nazadnje neudobna snov za burkanje umirjenih, zaspanih možganov. Drugi možni izhod je amnezija v odvisnostih, kjer je pre-

nje izobraževanje. Po končani srednji šoli čaka vpis na fakulteto, po fakulteti pa iskanje dela, s katerim se bo posameznik preživljal. Ta klasični potek življenjske smeri, ki je nekoč veljal večinsko, danes odstopa kot možna izbira, saj si številni šolanja ne morejo več privoščiti, kar postavlja veliko ljudi v negotov položaj.

NEGOTOVOST IN PSIHOLOŠKA OBRAMBA

Z negotovostjo se torej srečamo vsakič, ko ustvarjamo neke spremembe ali ko smo s spremembami hočeš nočeš soočeni. Glede sprejemanja sprememb se rado govori o osebni ali duhovni rasti, a kaj natančno to pomeni v praksi, je vprašanje globlje refle-

ocenimo napačno. In ker je naša ocena napačna, je negotovost večja in s tem tudi tveganje, da se pri presoji ponovno zmotimo, kar vodi do novih težav, ki se kažejo v nižji samopodobi in izgubi vere v sebe ali soljudi. Psihološka obramba človeka, ki tvegani in negotovosti osebno in vedenjsko ne prenese, je v umiku. V socialno izolacijo, v deprivacijo in pogosto v bolezen. Pomembno je, da znamo psihološko obrambo prepoznati in do soljudi ohranjati aktivno sočutje kot hkrati tudi pasivno sprejemati.

VARNOST IN NEGOTOVOST

Razlog, zakaj določeni ljudje bežijo pred negotovostjo, je v sami odgovornosti, ki jo je treba sprejeti, ko se odločimo v neki negotovi situaciji, kjer izidi niso jasni. Tak primer je vpis na fakulteto, kjer se čez čas izkaže, da izbira ni bila prava. Vprašanje je, ali ostati in preseči notranji odpor, ali ima to smisel, ali poiskati drugo alternativo. Kajti nenehno iskati nekaj in iskati naprej ne vodi dlje od nenehnega iskanja in izgubljanja smeri. Drugi razlog tiči v želji po varnosti, ki je lahko tako močna, da ljudje obtičijo na točki, od koder ni vrnitve, kar so primeri zakonov, ki jih skupaj držijo le še otroci. Iskanje nove smeri iz zgrešene zveze je za mnoge nemogoč umski napor, saj se bojijo samote, obsodb okolice, izgube samospoštovanja in vrednosti. Od umskega napora do akcije pa je velik korak. In tako um ugašne, čustva umrejo in negotovost je le še spomin, potlačen in zatrt v rutini in tlaki za nekoga ali nekaj že.

Kakor koli že, negotovost je pred nami in za nami, vselej smo in bomo soočani z njo. Da bi jo presegli, ni mogoče, da bi jo sprejeli, je modro, da bi se počutili varne v viharju sprememb, pa je cilj vseh tistih, ki vedo in razumejo, da je vsak čas čas dinamike in sprememb kot tudi čas miru in stagnacije, ter da nič ne traja dlje od spomina in ohranjanja občutkov, ki nas vežejo. ■

Mnogo ljudi si pred negotovostjo zakriva oči in pokriva ušesa, ko se na družbeni ali medijski ravni pojavijo teme, ki to prakso in samo teorijo razkrivajo. Vendar je treba gola dejstva v življenju sprejeti, zato je negotovost tako gotova kot morda smrt ali vremenska sprememba.

tirana zasvojenost z odnosi pogosta in dokaj dobro obravnavana tema na naših tleh. Tretji možni izhod je študij in analiza vsake najmanjše negotovosti, kar je značilno za na primer finančne analitike. Človek, ki dobro upravlja s tveganji na različnih, lahko celo svetovnih trgih, je dokaj več v dojemanju in sprejemanju negotovosti kot dejstva.

Mnogo ljudi si pred negotovostjo zakriva oči in pokriva ušesa, ko se na družbeni ali medijski ravni pojavijo teme, ki to prakso in samo teorijo razkrivajo. Vendar je treba gola dejstva v življenju sprejeti, zato je negotovost tako gotova kot morda smrt ali vremenska sprememba. Ob tem se sprašujemo, zakaj se ljudje na splošno bojimo negotovosti in zakaj bežimo pred njo, čeprav je jasno, da smo z njo soočeni na vsakem koraku.

Po končani osnovni šoli je vsak otrok in so vsi starši soočeni z dejstvom vpisa v nadalj-

ksije. Sposobnost, da se spoprimejo z negotovostjo, ne pride sama po sebi. In ljudje, ki so zgodaj soočeni s tveganji, so običajno na sam proces ravnanja z negotovostjo pripravljani in s tem pri reševanju psiholoških in osebnih dilem, ki jih negotovost povzroča, uspešnejši. Pogosto govorimo o več tipih inteligenc, kjer je racionalna ali logična inteligenca veliko premalo. Nekdo, ki je zgolj naučen in logičen, a ne subtilen in intuitiven, bo in ima težave z negotovostjo, saj lahko matematično natančno oceni tveganja. In kadar ocenjuje in jasno vidi matematično plat problema, lahko hitro pozabi na človeško plat samega predmeta preučevanja. Kadar ocenjuje tveganja za naravne fenomene, je morda v oceni natančnejši. Največji dejavnik tveganja podjetnikom, vodjem, predsednikom in vsem nam predstavlja človeški dejavnik, ki je sam po sebi spremenljiv, nejasen in se nenehno razvija, kar je tudi razlog, da druge ljudi pogosto